

L' ORATORIA POPULAR DE MESTRE VICENT FERRER

El llenguatge de Sant Vicent Ferrer, sobre tot el que es troba en els sermons, és el clar, senzill i acolorit parlar popular. La seua predicació, feta a totes les classes socials reunides formant l'auditori en esglésies, places i carrers, no podia ser feta a base d'una oratòria carregada de retòrica. Usava el llenguatge, naturalment, de la seua època, les darreries del segle XIV i començaments del XV, quan el provençalisme lingüístic ja havia desaparegut quasi bé de la poesia i ja no era influent en les classes cultes; per això mateix el parlar de Sant Vicent és avui ben entenedor encara, i qualsevol persona mitjanament culta que obriga una de les actuals edicions —la de Barcelona o la de València— dels Sermons vicentins, fruita de totes les bel·latsats que s'hi contenen.

Vegem un fragment i anotem tots els mots que puguen ser obscurs al manco acostumat a la llengua literària valenciana:

JESUCRIST COM A METGE

«Jesucrist es mostra com a metge i té les maneres dels metges quan volen guarir (1) un malalt. Primo el vol veure. Si el malalt està en casa obscura, tantost (2) ell fa encendre una candela i pren-la en la mà i se'n va al malalt, i guarda-li (3) la cara. Així fa Jesucrist. ¿Quina és esta candela? Quan ell dóna a la persona coneixença de sos pecats. Aprés, ¿qué fa el bon metge? Guarda el pols. Quan dóna contrició a la criatura: «Oo, Senyor, que bé em desplaia quan tant de mal he fet.» I es tat (4) els pits. La mà ha cinc dits. El polze (5), quan la criatura diu: «O, mesquí, pel meu pecat jo sóc vingut en ira de Déu.» Aprés, índex, quan cogita (6): «Pel meu pecat he perduda la glòria del paradís.» Medius (7) és quan cogita: «Pel meu pecat he perduts tots els béns que jo he fet.» Medicus (8) quan cogita: «Pel meu pecat sóc vingut en ira dels àngels, dels arcàngels.» Auricularis (9): «Jo sóc damnat (10) a mort eternal, i plore (conformant-me), car (11) la gràcia de Déu conforta.» Després el metge guarda l'orina: en la confessió, que deu ésser clara. I aprés donan-li eixarop per tal que li assimplixca (12) tota la mala vivianda que té. Així el confessor, restitució de torts (13). Aprés

dóna-li a menjar carn més delicada, un pollet: així el confessor mana rebre el fill de la verge Maria.»

* * *

Com hem comprovat, el valencià parlat de Mestre Vicent Ferrer es viu i afilat com un coltell. Segurament feia una impressió tan profunda en els auditoris, comprenia tan intensament els pecadors, que les conversions dels pagans, jueus i mahometans i les confessions i arrepenediments dels catòlics es comptaven per milers.

Els sermons vicentins, en aquest aspecte, són d'una gran cruesa com es pot vore. Quan es convertix un home ric, exclama: «Oo, un peix havem pres, un delfí!» Si es convertix una gran dona, diu: «Oo, una anguila, una tonyina havem presa!» Si és un llaurador qui es convertix, crida: «Oo, un esparrelló havem pres! Oo, una sardineta havem presa!»

I totseguit, canviant de to de la veu, i pot ser alçant cap el cel els ulls diria tendrament: «Senyor, bé us plau a vós aquest peix.»

Així de clar, així de senzill i així d'adorit, com havem dit més amunt, era l'oratòria popular de l'Àngel de l'Apocalipsi, el nostre fra Vicent Ferrer, el fill del carrer de la Mar de la Ciutat de València.

CARLES SALVADOR

GLOSARI DE MOTS OSCURS

1. — GUARIR = curar.
2. — TANTOST = seguidament.
3. — GUARDA-LI = Observa-li, o millor, li observa. serva.
4. — ES BAT ELS PITS = es colpeja els pits.
5. — EL POLZE = el dit gros.
6. — GOGITA = medita, pensa.
7. — MEDIUS = el dit mig de la mà.
8. — MEDICUS = el dit quart de la mà.
9. — AURICULARIS = el dit xicotet o gorrí de la mà.
10. — DAMNAT = condemnat a les penes eternes.
11. — CAR = perquè
12. — ASSIMPLIXCA = d'assimplir, amansir.
13. — TORTS = agravis.

NO DEMANEU AIGUA...

Predicant un dia Sant Vicent Ferrer, dia:

«Fa ara cinquanta anys, aon jo m'encontrava, la gent havia sembrat; ixqué molt bé la sembra, pero no ploqué, i per Pasqua florida els blats se secaren. I feen processons: ¡Senyor! ¡Pluja! Amb grans dolors, amb dejunis, amb peudescaç. Una gota no caigué. Creeu que Nostre Senyor digué:

¡Oh de la gent bestial! Pluja demana: i ¿no hi ha atra manera sino de pluja? Quan vingué el temps de la collita, si bé no ploqué, tot era blat, i no hi hagué palla: i trobaren per via dels delmes que havia cinquanta anys passats que en València no havia hagut tan de blat.» (De OEUVRES DE SAINT VINCENT FERRIER, t. I. del P. Fages, pàgina 44).

Per açó s'atribuix, a nostre gloriós Sant, aquella frase: «No demaneu aigua, demaneu collites». Es

a dir, que confiém en la Divina Providencia, demanantli nos concedixca lo que ens faça falta, no alló que nosatros creém que nos convé.

Nostre Senyor vol que demanem humilment i amb fervor. Ell ens ensenya a dir: «El pá nostre de cada dia donanos-lo huí», i en l'Evangeli ens diu: «Demaneu i recibireu». Demaném-li rendidament, tenint també present aquelles atres paraules del Evangeli: «Busqueu el Reine de Déu i sa justicia; tot lo demás será afegit».

Es a dir no ens afanyem massa en demanar bens temporals; lo absolutament indispensable per a tots nosatros son els béns de l'orde espiritual.

Deu sap molt bé tot lo que ens és necessari, vol que li demaném; sigam raonables en el demanar.

J. M.ª GIMENEZ FAYOS